

Az Országgyűlés
...../2014. ( ) OGY
h a t á r o z a t a
(j a v a s l a t)

Henryk Sławik halálának 70. évfordulója,
valamint idősebb Antall József halálának 40. évfordulója
emlékére

Magyarország Országgyűlése lerója tiszteletét a második világháború két hőse, Henryk Sławik és idősebb Antall József előtt abból az alkalomból, hogy idén emlékezünk meg haláluk kerek évfordulójáról, valamint arról, hogy 75 évvel ezelőtt, 1939. szeptember 17-én nyílt meg a magyar határ több mint 120 ezer lengyel háborús menekült előtt.

Tisztelettel adózunk a lengyel és magyar nép e kimagasló személyiségei előtt, akik az 1939 és 1944 közötti években együtt igyekeztek segítséget nyújtani a hazájuk elleni kettős agresszió elől Magyarországon menedéket talált lengyel állampolgároknak. Sokan közülük zsidó származású menekültek voltak. Magyarországi tartózkodásuk alatt a menekülteknek gondját viselték, több ezren tanulmányaik folytatására is lehetőséget kaptak. Számos menekültet a számukra kiállított hamis okiratok óvtak meg a haláltól. Henryk Sławik és idősebb Antall József több mint ötezer zsidó életét mentették meg, s a lengyel katonai szervekkel való együttműködésüknek köszönhetően több tízezer tiszt és katona juthatott el a szövetségesekhez.

Magyarország Országgyűlése fejet hajt a két hős megtörhetetlen szelleme, bátorsága és önfeláldozása előtt, akik Magyarország német megszállását követően, saját életük veszélybe kerülésekor sem éltek a menekülés lehetőségével. Ennek következményeként a Gestapo mindkettőjüket letartóztatta. Henryk Sławik a kihallgatások során tudatosan magára vállalta a teljes felelősséget. A legmagasabb árat fizette meg érte – 1944. augusztus 23-án, a Mauthausen-Gusen-i koncentrációs táborban a nácik meggyilkolták.

Henryk Sławik és idősebb Antall József a más népek felé nyitott, önzetlen barátság szimbólumai. Magyarország Országgyűlése azt szeretné, hogy a háborús hányattatások idején tanúsított odaadó testvériség legyen példakép Lengyelország és Magyarország számára a béke idején is. Hisszük, hogy hőseinkhez hasonlóan, mi is mindig készen állunk segítséget nyújtani más népeknek, ha azokat veszély fenyegeti.

Magyarország Országgyűlése kifejezi meggyőződését, hogy Sławik és Antall mindketten nagy szolgálatot tettek Lengyelországnak és Magyarországnak, s hősiességük megérdemli, hogy az utódok megőrizték nevüket és tetteiket emlékezetükben.

Jelen határozatot egybehangzó tartalommal fogadta el a Magyar Országgyűlés és a Lengyel Köztársaság Szenátusa.

A határozat közzéteendő Magyarország hivatalos lapjában, a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2014. szeptember „..”

Dr. Csúcs Lászlóné

Kövér László

Indokolás

Henryk Sławik és id. Antall József a második világháború időszakának hősei, akiket Lengyelország és Magyarország kommunista hatalomgyakorlói feledésre ítélték.

1939 és 1944 között id. Antall József és Henryk Sławik hőiesen és áldozatkészen kiálltak a náci Németország és a Szovjetunió által lerohant Lengyelországból érkező menekültek ügye mellett. A háború által érintettek védelmében tanúsított hősiességük a lengyel–magyar testvériség jelképévé vált.

Id. Antall József¹ politikus volt, magas rangú állami tisztviselő, jogászdoktor, a Magyar Királyi Belügyminisztérium Szociális és Szegényellátási Osztályának vezetője, a korszerű magyar szociálpolitika, az ún. Egri Magyar Norma egyik kidolgozója, a kommunista- és náciellenes beállítottságú agrárius Független Kisgazda Párt alapító tagja. 1939 októberében a Magyar Királyság menekültügyi kormánybiztosává nevezték ki.

Henryk Sławik,² politikus, sziléziai lengyel, társadalmi aktivista és újságíró, a Szilézia lengyel mivoltának elismeréséért indított három felkelés résztvevője, a függetlenségért küzdő Lengyel Szocialista Párt vezetőségi tagja, a Sziléziai Szejm képviselője, a helyi munkásújság, a „Gazeta Robotnicza” főszerkesztője, valamint szakszervezeti vezető. A háború kirobbanását követően 1939 szeptemberének második felében lépte át a lengyel–magyar határt, azzal a céllal, hogy eljusson Franciaországba, s belépjen az ott alakuló Lengyel Fegyveres Erők soraiba. Ugyanezen év októberében a sors összehozta id. Antall Józseffel, aki ekkor már a magyar kormány menekültügyi biztosa volt, s aki felismerve kivételes jellemét és képességeit, együttműködést ajánlott neki. 1939 novemberében Sławik megszervezte a Magyarországi Lengyel Menekülteket Védő Polgári Bizottságot, amelynek vezetője lett. A Bizottságot 1940. március 3-án a Lengyel Köztársaság emigráns kormánya hivatalosan is elismerte.

Id. Antall József és Henryk Sławik baráti együttműködése mintaszerű szociális-jóléti, valamint kulturális-oktatási feltételeket teremtett lengyel menekültek tízezreinek, s több ezernek közülük az alap-, közép- és felsőfokú oktatást is biztosította. Legendás hírnévre tett szert az akkoriban Közép-Európában egyetlen lengyel gimnázium és líceum Balatonbogláron. Antall és Sławik közösen állítottak ki hamis okmányokat a Lengyelországból menekülőknél, s megszervezték Nyugatra menekítésüket. Becslések szerint több mint 5 ezer lengyel zsidó életét mentették meg, köztük a Vácott zsidó gyermekek számára létesített árvaház összes lakóját is.

Id. Antall József és Henryk Sławik mindezeket az eredményeket egyfelől a magyar társadalom támogató hozzáállásának, másfelől a Magyar Királyság kormánya számos tagjának a Lengyel Köztársaság emigráns kormányával való szoros együttműködésének köszönhetően érhették el. Nagyon értékes volt a lengyel menekültek számára a magyar katolikus és protestáns egyházak segítsége is.

1944 márciusában – Magyarország német megszállását követően – id. Antall Józsefet és Henryk Sławikot letartóztatta a Gestapo. A gestapósok által megkínzott Sławik letagadta, hogy Antall segített volna lengyel katonák Franciaországba kijuttatásában, s hogy együttműködött volna vele lengyel zsidók megmentésében. Ezzel megmentette barátja életét. Amikor az utolsó kihallgatás után Antall ezt megköszönte Sławiknak, ő ezzel az elhíresült mondattal válaszolt: „Így hálálja meg Lengyelország!”

¹ Fia, ifj. Antall József a demokratikus Magyarország első miniszterelnöke volt (1990–1993).

² 2014. július 16-án volt Henryk Sławik születésének 120. évfordulója.

Henryk Sławikot a náci németek 1944. március 23-án a Mauthausen-Gusen koncentrációs táborban a Lengyel Polgári Bizottság más tagjaival együtt kivégezték. A háború után pedig, az emigráns lengyel kormánnyal való együttműködése miatt a kommunisták az emlékét is feledésre ítélték.

Id. Antall József – akit a lengyel menekültek csak „Lengyel Apónak” szólítottak – 1974. július 24-én halt meg Budapesten, teljesen elfeledve. A budapesti Farkasréti temetőben a sírkövén álló „Polonia semper fidelis” felirat, s a lengyel címersas emlékezteti az oda elzarándokoló magyarokat és lengyeleket a Henryk Sławikhoz és Lengyelországhoz fűződő barátságára.

A múlt század kilencvenes éveinek elején Henryk Sławikot és id. Antall Józsefet az izraeli Yad Vashem Nemzeti Emlékezet Intézete a Világ Igaza elismerésben részesítette, majd 2010 februárjában a lengyel államfő a legmagasabb lengyel kitüntetésekkel adományozta nekik: Henryk Sławiknak a Fehér Sas Érdemrendet,³ id. Antall Józsefnek pedig a Lengyel Köztársasági Érdemrend Nagykeresztjét.⁴ A kommunizmus bukása után mindketten három nemzet – a lengyel, a magyar és a zsidó – hőseivé váltak.

A Magyar Országgyűlés, valamint a Lengyel Köztársaság Szenátusa közös határozata, amely Henryk Sławik halálának 70., és id. Antall József halálának 40. évfordulója alkalmából adatik ki, összhangban áll a 2014-es Henryk Sławik Emlékévvél Sziléziában, valamint a Magyar–Lengyel Barátság Napjának 2015-ös megünneplésével, amelyre Katowicében⁵ kerül majd sor. Ez utóbbi keretében, a magyar és a lengyel államfő részvételével felavatják majd Henryk Sławik és id. Antall József emlékművét.

A Magyar Országgyűlés és a Lengyel Köztársaság Szenátusa egybehangzó tartalmú határozatának célja megőrizni e két hős emlékét, akiknek áldozatkész barátsága nem csupán a magyarok és lengyelek eljövendő nemzedékei, hanem az egész nemzetközi közösség számára is követendő példát mutat.

---

³ Kitüntetésben részesült: „a Lengyel Köztársaság számára tett különösen jelentős szolgálataiért, példátlan hősiességéért és áldozatkészségéért, amelyet a második világháború során tanúsított a lengyel menekültek megmentése során.”

⁴ Kitüntetésben részesült: „a második világháború idején a lengyel menekültek számára szervezett segítségnyújtásban tanúsított kiemelkedő tevékenységéért.”

⁵ 2015. március 23-án.